

שמחוסר כפרה צריך הערב שמש לאחר הקרבת כפרתו כדי להתירו לאכול קדשים, ולדעה זו אדרבה, רק בשלמים שהקריב היום תועיל הקרבת כפרתו היום כדי שיוכל לאכול מהשלמים לאחר הערב שמש, אבל בשלמים שהקריב אתמול, לא תועיל הקרבת כפרתו היום, שהרי צריך להמתין עד הערב שמש, ואז כבר יעבור זמן אכילת השלמים (ראה אור חדש וימי אברהם [חאלימי]).

ויש שסובר, שאין מצוה לבעלים באכילת קרבנו, אלא מצות האכילה היא רק לכהנים בחלקם בקרבן (משמעות הרמב"ם מעשה הקרבנות י, א), ולשיטתו אין מדובר כאן כלל כשהקריב שלמים, אלא טעם ההיתר בהקרבת כפרתו לאחר התמיד, הוא משום שמצוה על מחוסר כפורים להקריב את כפרתו מיד כשהגיע זמנה (ליקוטי הלכות בזבח תודה). ואפילו למאן דאמר (יומא ה, א) 'טבילה בזמנה לאו מצוה היא', אין זה אלא בטבילה, שאינה מצוה חיובית, שאם רוצה יכול להישאר בטומאתו ולא להיכנס למקדש, אבל הבאת קרבנות למחוסר כפרה היא מצוה חיובית, ועל כן חובה עליו להביא את כפרתו מיד כשהגיע הזמן (אבי עזרי שם).

**שְׁטוּבָל וְאוֹכֵל בְּקָדָשִׁים לְעֶרֶב.** שכן מחוסר כפורים אינו צריך הערב שמש לאחר שהקריב כפרתו, כדי להתירו לאכול בקדשים (רש"י תוס' זבחים צט, ב, תוס' להלן צ, ב בתי שני), ומה שאמר רבי ישמעאל שאוכלים 'לערב', משום שמדובר כאן שאוכלים אחר תמיד של בין הערבים, ונקרא כבר 'ערב' (בעל המאור). או שאגב שנקט לגבי פסח שטובל ואוכל פסחו לערב, משום שפסח אינו נאכל אלא בלילה, נקט גם לגבי שאר ימות השנה 'לערב' (תוס' שם צח, ב; מאירי כאן). או משום שלפעמים הכהנים משתתפים מלהקריב עבורו את כפרתו עד סמוך לערב (תוס' חגיגה כא, א). או כדי להשימיענו שמדובר גם בשלמים שהקריב היום, שאף שיש שהות לאוכלם למחר, מכל מקום העשה של אכילתם דוחה את העשה של השלמה [ראה לעיל בסמוך (ד"ה אף), דעת הסוברות כן], וזהו לשון 'לערב', שיכול לאוכלם לערב ולא רק היום (השגות הראב"ד). אולם יש שכתב, שמחוסר כפורים צריך הערב שמש לאחר הקרבת כפרתו, ורק אז יכול לאכול בקדשים (המפרש לנויר סד, ב), ולשיטתו 'לערב' הוא כפשוטו לאחר הערב שמש [ראה לעיל בסמוך (שם)].

**יָבֵא עֲשֵׂה דַּפְסָח שֵׁשׁ בּוֹ כֶּרֶת וְיִדְחָה עֲשֵׂה דְהַשְׁלָמָה שְׁאִין בּוֹ כֶּרֶת,** וואו שהכלל הוא ש'אין אומרים לאדם חטא כדי שיזכה חבר', כאן אומרים לכהן להקריב למחוסר כפורים את כפרתו ולעבור בכך על העשה של השלמה כדי שיוכל מחוסר הכפורים לאכול את פסחו, משום שכלל זה נאמר רק במי שפשע ובא לידי כך שצריך לעבור על איסור, ואילו כאן לא פשע (תוס' שבת ד, א). אך לדעת רש"י שמדובר כששכח ולא הביא כפרתו קודם לתמיד, לכאורה נחשב הדבר כפשע (רש"י חגיגה ב, ב). ויש שכתב, שהתורה עשתה את הכהן לשלוחו של ישראל להקריב את קרבנו, ולכן כל מה שהבעלים היו יכולים לעשות, אף הכהן עושה (רמב"ם שבת שם, וראה דבר שמואל שכן יש לתרץ לרש"י). וראה שפת אמת שם שהעיר על עיקר הקושיא, שלכאורה כיון שהעשה דהשלמה נדחה, אין כאן חטא כלל.

**מֵאִי אוֹלָמָיָה דְּהָאֵי עֲשֵׂה מֵהָאֵי עֲשֵׂה,** וכיון שכשעובר על העשה של אכילת קדשים הוא ב'שב ואל תעשה' ואילו כשעובר על העשה של השלמה הוא ב'קום עשה', שב ואל תעשה עדיף (מאירי).

**יֵאוּחַר דָּבָר וְכוּ',** ודין זה שתמיד קודם לפסח אינו אלא לכתחילה, אבל בדיעבד, מבואר במשנה להלן (סא, א) שאם שחט וזרק את הפסח קודם לתמיד מחצות ואילך, כשר, שהדרשה של 'יאוחר דבר' אינה אלא מצוה לכתחילה ולא באה לפוסלו בדיעבד (רש"י שם).

ובגדר דין זה של 'יאוחר דבר', יש שכתב, שאין פירושו שיש דין קדימה המחייב להקריב את התמיד לפני הפסח – שהרי התורה לא תלתה כלל את הפסח בתמיד, אלא קבעה לכל אחד מהם זמן בנפרד – רק שנאמרה כאן הלכה בזמן הקרבת הפסח, שהוא אחרי זמן הקרבת התמיד [אך לא ברור מהו שיעור הזמן המדויק בזה, כי אף שמבואר במשנה לעיל (נט, א) ששיעור זמן הקרבת התמיד הוא שעה, אין זה שיעור מדאורייתא].

ונפקא מינה, שאף אם אין לציבור קרבן תמיד מחמת איזו סיבה, מכל מקום צריכים להמתין עד שיעור זמן הפסח שהוא מאוחר יותר מתחילת 'בין הערבים' שהוא זמן הקרבת התמיד. [אמנם אם יש לציבור קרבן תמיד אלא שאיחרו מלהקריבו והגיע זמן הפסח, בזה יש להקדים את התמיד מדין 'תדיר ושאינו תדיר' וכמבואר בתוס', שמיאוחר דבר' למדים שהעשה של השלמה האוסר להקריב לאחר התמיד, לא נאמר לגבי פסח, וממילא התמיד קודם לו מדין 'תדיר' (מנחת חינוך מצוה ה אות ו, וראה שם שלפי דבריו מיושבת קושיית התוס' מדוע הוצרכו ללימוד מיוחד של 'יאוחר', ולא למדו דין זה מהדין הכללי של 'תדיר').

ויש שכתב, שבהכרח דין 'יאוחר דבר' הוא רק דין קדימה של תמיד לפסח, כי אם הוא דין בזמן הקרבת הפסח, אם כן מניין באמת שתמיד קודם לפסח ושהעשה של השלמה נדחה, הלא ניתן לומר שגם פסח קרב קודם התמיד כשאר קרבנות, אלא שיש להמתין מלהקריבו עד שיחלוף שיעור זמן הקרבת התמיד, כדי שיתקיים בזה דין 'יאוחר דבר', ומכך שהתמיד קודם לפסח מוכח, שכל דין 'יאוחר דבר' הוא רק דין קדימה של תמיד לפסח, ואם אין תמיד, מקריבים מיד את הפסח (אבי עזרי קרבן פסח א, ד, וראה עוד ח"י רבי אריה ליב מאלץ יא שכתב, ש'יאוחר' הוא גם דין קדימה וגם דין בזמן ההקרה).

**אֵף מְחוֹסֵר כְּפוּרִים בְּשָׂאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה,** אם הקריב שלמים קודם תמיד של בין הערבים, התירו לו להקריב את כפרתו לאחר התמיד, משום שאם לא יקריב את כפרתו היום, לא יוכל לאכול את שלמיו, ואכילת קדשים לבעלים מצות עשה היא, כמו שנאמר 'ואכלו אותם אשר כופר בהם' (רש"י, וראה רש"י ברכות מה, ב, שלמד זאת מהכתוב 'והבשר תאכל', וראה רמב"ם שכתח העניין א, שלמד זאת מהכתוב 'ואכלת לפני ה' וגו'. וראה ליקוטי הלכות בזבח תודה שתמה, שיכול לקיים עשה זה על ידי שיתן לאחר לאכול, אך ראה בית האוצר מערכת א קנח, שהוכיח מכאן שהמצוה היא על הבעלים דוקא). ואף שיוכל לאוכלם למחר, שהרי שלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד, מכל מקום דוחה הקרבת הכפרה את האיסור להקריב אחר התמיד (כתוב שם לראב"ד), משום שמצוה מהתורה לאכול מקצת מהשלמים ביום הראשון (רש"י, ע"פ תורת כהנים), או שעשה דוחה לא תעשה אף אם יכול לקיימו מחר בלא דחיה, משום ש'שהוי' מצוה לא משהינ' (רש"י שם). ויש שכתב, שמדובר שהקריב את השלמים אתמול, ואם כן חייב לאוכלם עד סוף היום, אבל אם הקריב היום, כיון שיש שהות לאוכלם למחר, אכן אסור לו להקריב את כפרתו אחר התמיד (בעל המאור). [וראה להלן (ד"ה שטובל), שיש הסובר